

ILMARINEN

ILMASTO- PERIAATTEET

Omistajapolitiikan johtoryhmän hyväksymä 25.11.2016

SISÄLTÖ

ILMASTOPERIAATTEET SIJOITUSTOIMINNASSA	3
SUORAT SIJOITUKSET YRITYKSIIN	3
KIINTEISTÖSIJOITUKSET	4
METSÄSIJOITUKSET	4
RAHASTOSIJOITUKSET	4
ILMASTOPERIAATTEET YHTEISKUNNALLISESSA VAIKUTTAMISESSA	4
LÄPINÄKYVYYDEN PERIAATTEET RAPORTOINNISSA	4
TIEKARTTA: LÄHTÖTILANNE JA TAVOITTEET 2016–2020	5
LIITE: ILMASTOPERIAATTEIDEN TIEKARTTA 2016–2020	7

ILMASTOPERIAATTEET

Ilmastonmuutos on merkittävä globaali haaste, mutta se voi myös tarjota ainutlaatuisia liiketoimintamahdollisuuksia monille yhtiöille. Ilmarinen kehittää jatkuvasti sijoitustoimintaansa saavuttaakseen kehittyneen ja systemaattisen lähestymistavan ilmastonmuutoksen vaikutusten huomioimiseksi. Se auttaa meitä osaltaan pääsemään sijoitustoiminnan tavoitteisiin ja huomioimaan ilmaston asettamat rajat taloudelle.

Ilmarisen tehtävänä on sijoittaa eläkevarat tuottavasti ja turvaavasti siten, että pystymme maksamaan eläkkeet myös tulevaisuudessa. Olemme pitkäaikainen sijoittaja, ja velvollisuutemme on toimia asiakkaidemme ja eläkkeensaajien edun mukaisesti. Osana tämän tehtävän toteuttamista otamme huomioon sijoituspäätösten ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät näkökohdat, jotka voivat vaikuttaa sijoitusten taloudellisiin tuottoihin. Olemme aktiivinen omistaja ja edistämme omalta osaltamme sitä, että sijoituskohteemme huomioisivat paremmin toimintansa vastuullisuusnäkökohdat osana kannattavaa liiketoimintaa.

Mikä on ilmastonmuutos ja mitä sen ehkäisemiseen vaaditaan?

Ilmastonmuutos on konkreettinen, pitkäaikainen ja merkittävä uhka ihmiskunnan tulevaisuudelle ja ekologiselle kestävyydelle. Ilmastonmuutos tarkoittaa maailmanlaajuisia ilmaston lämpenemistä, joka johtuu ihmisen tuottamien kasvihuonekaasujen määrän voimakkaasta kasvusta ilmakehässä. Kasvihuonekaasupäästöjen keskeisin aiheuttaja on fossiilisten polttoaineiden käyttö energiantuotannossa ja liikenteessä. Lisäksi kasvihuonekaasuja syntyy mm. teollisuudessa, maataloudessa, metsäpaloissa sekä metsän ja maankäytön muutoksissa. (IPCC 2014). Kahden celsiusasteen lämpenemistä pidetään riskirajana, jonka jälkeen ilmastonmuutoksen seuraukset voivat karata hallinnasta. Ilmastonmuutos on jo nyt aiheuttanut noin yhden asteen lämpötilan nousun esiteolliseen aikaan verrattuna ja nostanut myös merten lämpötilaa.

Pariisin ilmastokokouksessa 2015 lähes 200 valtiota sopi tavoitteesta rajoittaa ilmastonmuutos enintään kahden asteeseen ja pyrkiä jopa 1,5 asteeseen. Tavoitteeseen pääseminen riippuu siitä, miten hyvin vapaaehtoisilla sitoumuksilla saadaan vähennettyä päästöjä. Liike-elämältä tavoitteeseen pääseminen edellyttää esimerkiksi puhtaan teknologian ratkaisuja ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämistä.

ILMASTOPERIAATTEET SIOJITUSTOIMINNASSA

Perusolelut ilmastovaikutuksista sijoitustoimintaan

Näkemyksemme mukaan:

- Ilmastonmuutos muuttaa talouden ja tiettyjen yritysten toimintatapaa tulevina vuosina.

- Ilmastonmuutokseen liittyy liiketoiminta- ja sijoitusmahdollisuuksia, esim. matalahiiliseen teknologiaan sekä ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen liittyen.
- Ilmastonmuutos on merkittävä taloudellinen riski sijoitustoiminnalle, joka voi realisoitua esimerkiksi, kun lainsäädäntö lisää yritysten kustannuksia, sijoittajat alkavat karttaa tiettyjä yrityksiä tai toimialoja arvioitujen ilmatoriskien perusteella ja/tai kun ilmastonmuutoksen konkreettiset vaikutukset heikentävät yritysten toimintaympäristöä.

SUORAT SIOJITUKSET YRITYKSIIN

Sijoituskohteille asettamamme odotukset liittyen ilmastovaikutusten huomioimiseen

Odotamme omistamiltamme yrityksiltä, että ne:

- raportoivat toimintansa hiilijalanjäljestä ja muista ilmastovaikutuksista avoimesti ja kuvaavasti, listattujen yritysten osalta ensisijaisesti yhteismitallista raportointia sijoittajille edistävän CDP:n (Carbon Disclosure Project) kautta
 - arvioivat strategisia valintojaan ja investointejaan suhteessa skenaarioon, jossa ilmaston lämpenemistä rajoitetaan 1,5 tai 2 asteeseen sekä vaihtoehtoon, jossa ilmasto lämpenisiikin yli riskirajojen
- Huomiomme arvioinnissamme yritysten koon ja toimialan, jotka vaikuttavat muun muassa yritysten mahdollisuuksiin laaja-alaiseen raportointiin.

Aktiivinen omistajuus ja vaikuttaminen

Vaikuttamalla sijoituskohteemme oleviin yrityksiin voimme paremmin tukea siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan kuin myymällä pois yksittäisiä sijoituskohteita. Käymme aktiivista keskustelua omistamiemme yritysten kanssa osana yritysjohdon tapaamisia ja erikseen järjestettäviä tilaisuuksia.

Listattujen sijoitusten osalta teemme yhteistyötä kansainvälisten sijoittajien kanssa vaikuttaaksemme yrityksiin muun muassa CDP:n ja sijoittajien kansainvälistä vaikuttamisyhteistyötä koordinoivan Shareactionin kautta. Suorien keskustelujen lisäksi vaikutamme yhtiökokouksissa osallistumalla esimerkiksi ilmastovaikutuksiin liittyvien osakkeenomistajien ehdotuksien antamiseen sekä tukemalla muiden omistajien vastaavia relevantteja ja tarkoituksenmukaisia ehdotuksia.

Osakkeenomistajalla on velkasijoittajaa paremmat mahdollisuudet vaikuttaa yhtiöihin muun muassa yhtiökokousten kautta.

Integrointi sijoitustoimintaan: Vastuullisuusluokitukset (listatut yritykset)

Sijoitusten ilmatoriskit ja -mahdollisuudet on sisällytetty Ilmarisen vastuullisuusluokituksiin. Käytämme luokituksia arvioiessamme sijoituskohteita listatuissa sijoituksissa. Luokitukseen sisältyy myös arvio yrityksen ilmastovaikutuksista, kattaen:

- sijoituskohteiden ilmatoriskit ja niiden hallinta kohdeyrityksissä
- ilmastomuutoksen tuomat mahdollisuudet kohdeyritysten toiminnalle

Kokonaisvaltaisen vastuullisuusarvion lisäksi huomioimme luokituksissa liiketoiminnan riippuvuuden kivihilestä. Annamme suoraan heikon vastuullisuusluokituksen niille yrityksille, joilla kivihileen osuus on vähintään 30 % liikevaihdosta tai tuotannosta silloin, kun yrityksen liikevaihdosta vähintään 30 % tulee sähköstä. Voimme sijoittaa kivihileen rajan ylittäviin sijoituskohteisiin ainoastaan, mikäli yrityksellä on uskottava suunnitelma kivihileen käytön vähentämiseksi tulevaisuudessa.

Luovomme yksittäisten yritysten osakkeista silloin, kun tunnistamme kyseessä olevassa yrityksessä ilmastoriskeistä johtuvia välittömiä taloudellisia negatiivisia vaikutuksia.

Integrointi sijoitustoimintaan: Mahdollisuuksien tunnistaminen (osakkeet)

Etsimme aktiivisesti sijoituskohteita, joiden liiketoiminta liittyy ilmastomuutoksen hillitsemiseen tai edistää ilmastomuutokseen sopeutumista. Näkemyksemme mukaan yritykset, jotka tuottavat liiketoiminnassaan ratkaisuja globaaleihin haasteisiin, voivat kasvaa markkinoita nopeammin ja siten olla houkuttelevia sijoituskohteita. Esimerkkinä teemoista, joita olemme hyödyntäneet sijoituspäätöksissä, ovat muun muassa puhdas vesi ja resurssitehokkuus.

KIINTEISTÖSIJOITUKSET

Kiinteistöjen omistaminen (vuokraus ja ylläpito)

Valitsemme kiinteistösiijoituskohteemme siten, että ne sijaitsevat hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella. Vähennämme kiinteistöjen käytön negatiivisia ilmastovaikutuksia hyödyntämällä muun muassa energiansäästötoimenpiteitä (valaistuksen, lämmityksen, jäähdytyksen ja ilmanvaihdon optimointi) ja uusiutuvia energiamuotoja. Kiinnitämme myös huomiota materiaalivalintoihin. Lisäksi parannamme nykyisten kiinteistöjemme energiatehokkuutta korjausrakentamisen avulla. Olemme sitoutuneet toimitilakiinteistöjen ja vuokra-asuntojen yhteisiin energiatehokkuussopimuksiin, joissa määritellään energiansäästämisen vähimmäistavoitteet myös tulevina vuosina.

Rakennuttaminen

Edellytämme toimitilojen rakennuttamisessa vähintään LEED-kulta tai vastaavaa ympäristöluokitusta. Luokitus asettaa tiukat vaatimukset esimerkiksi rakennusmateriaalien valinnalle ja energiatehokkuudelle. Lisäksi kartoitamme kaikkien uudisrakennusten energia-analyseissä sopivat energiamuodot ja arvioimme mahdollisuuksia erityisesti aurinko- ja geotermisen energian hyödyntämiseen kiinteistöissämme.

METSÄSIJOITUKSET

Edellytämme metsäsiijoituksissamme kestävän metsänhoidon periaatteiden noudattamista. Kannustamme sijoituskohteitamme sertifioimaan metsäsiijoituksensa kestävän metsänhoidon standardien mukaisesti.

RAHASTOSIJOITUKSET

Edellytämme varainhoitajiltamme vastuullisuusnäkökohtien ottamista huomioon sijoituspäätöksissä. Lisäksi kannustamme heitä arvioimaan sijoitusten ilmastovaikutuksia ja -riskejä, keskustelemaan ilmastonäkökohdista sijoituskohteena olevien yritysten kanssa sekä raportoimaan muiden vastuullisuusnäkökohtien osana sijoittajille myös ilmastovaikutuksista.

Markkinoille on muodostunut uusia sijoitusrahastoluokkia vastuullisuutta edistäviin yrityksiin keskittyvistä rahastoista. Ilmastomuutos ja resurssitehokkuuden edistäminen ovat esimerkkejä teemarahastoluokista. Teemme sijoituksia vastuullisuuden teemarahastoihin silloin, kun kyseiset rahastot täyttävät myös Ilmarisen muut sijoituspäätöksiä koskevat kriteerit.

ILMASTOPERIAATTEET YHTEISKUNNALLISESSA VAIKUTTAMISESSA

Osallistumme aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tavoitteenamme on tukea kehitystä, joka edistää ilmastomuutoksen hillitsemistä, siihen sopeutumista ja relevanttien keinojen käyttöönottoa lainsäädännössä ja liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämisessä.

Käytännön toiminnassamme:

- Otamme ilmastonäkökohdat esille tapaamisissa eri sidosryhmiemme kanssa siltä osin, kuin keskustelu on tarkoituksenmukaista esimerkiksi ilmastomuutoksen hillitsemisen ja sijoittajan ilmastovaikutusten ymmärtämisen näkökulmasta.
- Osallistumme yhteistyöorganisaatioiden toimintaan, esimerkiksi kuulumalla suomalaiseen Climate Leadership Counciliin, joka edustaa jäsenistöään muun muassa keskusteluissa poliittisten päättäjien kanssa ilmastoon liittyvän lainsäädännön tukemiseksi.
- Edistämme ilmastoperiaatteitamme osallistumalla mahdollisiin julkisiin konsultaatioihin tulevasta lainsäädännöstä, esimerkiksi suoraan tai keskusteluissa alan etujärjestöjen kanssa.

LÄPINÄKYVYYDEN PERIAATTEET RAPORTOINNISSA

Avoimuus on yksi Ilmarisen arvoista ja se koskee myös sijoitustoimintamme ilmastovaikutusten raportointia. Olemme allekirjoittaneet Montreal Pledgen, jonka perusteella sitoudumme raportoimaan vuosittain sijoitustemme hiilijalanjäljestä.

Teemme vuosittain yritysraportin, jossa raportoimme sijoitustemme ilmastovaikutuksista, sisältäen tietkartassa kuvatut luvut.

TIEKARTTA: LÄHTÖTILANNE JA TAVOITTEET 2016–2020

Päivitämme jatkuvasti ymmärrystämme ilmastomuutokseen liittyvistä riskeistä sijoitustoiminnassa. Keskeisinä keinoina ovat vuosittaiset selvitykset, avainhenkilöiden kouluttaminen sekä keskustelut sijoituskohteidemme, asiakkaidemme ja yhteistyökumppaneidemme edustajien kanssa.

Sitoudumme seuraaviin toimenpiteisiin ilmastoperiaatteidemme mukaisesti:

1. Etsimme aktiivisesti sijoituskohteita, jotka hyötyvät ilmastomuutoksen tuomista liiketoimintamahdollisuuksista täyttäen myös sijoitusten taloudelliset kriteerit

Lähtötilanteessa vuonna 2016 6,0 % suorien listattujen osakesijoitustemme vuosiliikevaihdosta tulee liiketoiminnasta, joka liittyy kestäväen kehityksen ratkaisuihin. Tämä on 1,0 %-yksikköä (22,4 %) enemmän kuin vertailuindeksillämme. Ilmastomuutoksen ratkaisuihin (vaihtoehtoinen energia, energiatehokkuus ja vihreä rakentaminen) liittyy suoraan 2,9 % suorien listattujen osakesijoitustemme vuosiliikevaihdosta, mikä on n. 0,6 %-yksikköä (31,8 %) enemmän kuin vertailuindeksillämme. Identifioimme ja valitsemme houkuttelevia sijoituskohteita, joissa ilmastomuutoksen torjunnan tarjoamat liiketoimintamahdollisuudet yhdistyvät taloudellisesti kannattavaan liiketoimintaan. Tavoitteenamme on kaksinkertaistaa kestäväen kehityksen ratkaisuihin keskittynyt liikevaihto osakesalkustamme 12 %:iin sillä edellytyksellä, että sijoituskohteet täyttävät myös taloudelliset kriteerit.

Tavoitteenamme on kasvattaa sijoituksiamme green bondeihin eli ympäristöystävällisiin tarkoituksiin käytettäviin yrityslainoihin. Määrittelemme green bondeiksi yritysainat, jotka ovat green bond principles -periaatteiden mukaisia ja joille on puolueettoman tahon hyväksyvä lausunto (second opinion).

2. Sijoittaessamme sähköyhtiöihin huomiomme myös uusiutuvan energian osuuden sähköntuotannosta osana kokonaisvaltaista taloudellista analyysii

Lähtötilanteessa vuonna 2016 suorissa osakesijoituksissamme olevien sähköyhtiöiden tuottamasta energiasta uusiutuvan energian osuus oli 21,5 % ja kivihiilen osuus 11,0 %. Yrityslainoissamme vastaavat luvut olivat 16,0 % ja 34,7 %. Tavoitteenamme on kasvattaa listatuissa sijoituksissamme osuutta sellaisissa yrityksissä, jotka hyötyvät liiketoimintansa uusiutuvan energian tuomista mahdollisuuksista.

3. Kannustamme omistamiamme yrityksiä raportoimaan hiilijalanjäljestään

Lähtötilanteessa vuonna 2016 83 % listatuista osake- ja 87 % yritysainasijoituksistamme kohdistuu yrityksiin, jotka raportoivat kattavasti kasvihuonekaasupäästöistään (laskettu sijoitetun pääoman perusteella). Edistämme vuorovaikutuksessamme sitä, että keskeiset sijoituskohteemme raportoivat hiilijalanjäljestään.

4. Käymme aktiivista keskustelua sijoituskohteidemme ja varainhoitajiemme kanssa vähentääksemme sijoitustemme ilmastoriskejä

Vertailuvuoden 2015 aikana kävimme vuoropuhelua 73 yhtiön (17 % suoran listatun osakesalkun yhtiöistä) kanssa ympäristö- tai sosiaalisista kysymyksistä, yhtenä keskeisenä teemana ilmastovaikutukset. Tavoitteenamme on edistää siirtymistä matalahilliseen talouteen ja hallita paremmin sijoituksiimme liittyviä ilmastoriskejä.

5. Tarkastelemme osana kokonaisvaltaista riskienarviointia säännöllisesti, ovatko listatut osakesijoituksemme linjassa sen kanssa, että ilmastomuutos rajoitetaan kahteen asteeseen

Lähtötilanteessa vuonna 2016 sijoituksemme sähköyhtiöihin ja fossiilisten polttoaineiden valmistajiin olivat linjassa kahden asteen skenaarion kanssa tarkastelujaksolla 2015–2020, mutta autoyhtiöt eivät olleet. Autoteollisuuden osalta haaste koskee tällä hetkellä kaikkia suuria globaaleja autonvalmistajia. Analyysi on tällä hetkellä kattavaa näiden kolmen toimialan osalta. Muiden osalta seuraamme aktiivisesti uusien analyysien tarjontaa. Pitkän aikavälin tavoitteenamme on, että sijoitukset olisivat linjassa kahden asteen skenaarion kanssa.

6. Vähennämme kiinteistösijoitustemme kasvihuonekaasupäästöjä

Lähtötilanteessa vuonna 2015 kiinteistösijoitustemme hiilijalanjälki oli 14,82 kgCO₂e neliometriä kohden¹, sisältäen kasvihuonekaasupäästöt, jotka muodostuvat kiinteistökannan energiankulutuksesta (sähkön ja lämmön kulutus siltä osin, kun Ilmarisen vastuulla). Tavoitteenamme on pienentää kiinteistökantamme hiilijalanjälkeä 10 % vuoteen 2020 mennessä ja vuoden 2015 tasosta ja 20 % vuoteen 2025 mennessä.

Hiilijalanjälkemme pienentämisessä hyödynnämme muun muassa energiansäästötoimenpiteitä ja uusiutuvaa energiaa. Ilmarinen liittyy kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen kaudelle 2017–2025 ja asettaa koko kauden säästö tavoitteeksi 10,5 % ja vuoden 2020 välitavoitteeksi 7 % energiasäästön vuoden 2014 tasosta. Käytämme geotermistä energiaa useissa kiinteistökohteissamme ja vuoden 2016 aikana otimme ensimmäisessä kohteessamme käyttöön aurinkoenergian.

Toteutamme kaikkien uudisrakennustemme osalta elinkaarenaikaisen hiilijalanjäljen selvityksen, minkä perusteella kehitämme suunnitteluratkaisujamme myös tuleviin kohteisiin.

7. Selvitämme vuosittain suorien listattujen osake- ja yritysainasijoitustemme hiilijalanjäljen ja käytämme sitä riskienarviointiin yritysten ja toimialojen välillä

Lähtötilanteessa vuonna 2016 suoran osakesalkun hiilijalanjälki suhteessa sijoitusten liikevaihtoon oli 353,8 CO₂e tonnia / miljoona euroa, 24 % pienempi kuin vertailuindeksillä. Korosalkun hiilijalanjälki oli puolestaan 414,3 CO₂e tonnia / miljoona euroa. Pitkän aikavälin tavoitteenamme on vähentää sijoitus-

temme hiilijalanjälkeä siltä osin kuin se on linjassa ilmasto-
riskien hallinnan kanssa ja tukee sijoituksille asettamiemme
taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

8. Aiomme kasvattaa metsäsijoituksiamme huomioiden asettamamme tuottotavoitteet

Lähtötilanteessa vuonna 2015 Ilmarisella oli suoria metsä-
omistuksia Tornatorin, the Forest Companyn, Finsilvan ja
metsärahojen kautta yhteensä 129 000 hehtaaria. Met-
sien kasvun sitoman hiilen positiivinen nettovaikutus vuonna
2015 oli 453 821 CO₂tonnia². Tämä metsäsijoitustemme
positiivinen vaikutus ilmastoon vastaa n. 20 % osake-, n. 25 %
yrityslaina- tai selkeästi yli 100 % kiinteistösijoitustemme ne-
gatiivisesta hiilijalanjäljestä³. Osana tuottavaa sijoitus-
toimintaa tavoitteenamme on mahdollisuuksien mukaan
lisätä metsäsijoitustemme määrää ja siten samalla kasvattaa
positiivista vaikutusta ilmastoon.

Lähteet:

IPCC Climate Change 2014 https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/SYR_AR5_FINAL_full_wcover.pdf

1 Hiilijalanjäljen laskennassa on käytetty päästökertoimena Suomessa vuonna 2015 tuotetun sähkön ja kaukolämmön keskimääräisiä kasviuonekaasupäästöjä, jotka olivat 0,19289 kgCO₂e/kWh sähkölle ja 0,16855 kgCO₂e/kWh kauko-
lämmölle.

2 Metsäsijoitusten positiivisen nettohiilijalanjäljen laskennassa metsän kokonaiskasvusta vähennettiin se pieni osuus
hakatusta puusta, joka poistettiin polttopuiksi ja jonka ei siten enää odoteta sitovan hiiltä vuoden 2015 jälkeen.

3 Metsäsijoitustemme sitomaa hiiltä eli positiivista hiilijalanjälkeä on verrattu muiden omaisuuslajien absoluuttisiin
hiilijalanjälkiin, jotka olivat 2 235 360 tCO₂e suorille osakkeille, 1 787 311 tCO₂e yrityslainoille ja 16 241 tCO₂e kiinteis-
töille.

LIITE: ILMASTOPERIAATTEIDEN TIEKARTTA 2016–2020

Osa-alue	Lähtötilanne	Tavoite 2020	Toimenpiteet
Kestävän kehityksen ratkaisuihin liittyvän liiketoiminnan osuus suorien listattujen osakesijoitusten vuosiliikevaihdosta	6,0 %	12,0 %	Etsimme aktiivisesti sijoituskohteita, jotka hyötyvät ilmastonmuutoksen tuomista liiketoimintamahdollisuuksista täyttäen myös sijoitusten taloudelliset kriteerit.
Uusiutuvan energian osuus sijoituskohteina olevien sähköyhtiöiden sähköntuotannosta	Osakesijoituksissa 21,5 % Yrityslainoissa 16,0 %	Kasvattaa nykyisestä	Painotamme sähköyhtiösijoituksissamme yrityksiä, jotka hyödyntävät uusiutuvaa energiaa. Annamme suoraan heikon vastuullisuusluokituksen yrityksille, joilla kivihiilen osuus on vähintään 30 % liikevaihdosta tai tuotannosta silloin, kun yrityksen liikevaihdosta vähintään 30 % tulee sähköstä. Voimme sijoittaa näihin ainoastaan, jos yrityksellä on uskottava suunnitelma kivihiilen käytön vähentämiseksi tulevaisuudessa.
Sijoituskohteiden raportointi kasvihuonepäästöistä	83 % listatuista osakesijoituksista ja 87 % yritys-lainasijoituksista kohdistuu yrityksiin, jotka raportoi-vat kasvihuone-päästöistään	Säilyttää hyvä taso ja mahdollisesti kasvattaa sitä	Edistämme vuorovaikutuksessamme sitä, että keskeiset sijoituskohteemme raportoisivat hiilijalan-jäljestään.
Sijoituskohteiden kanssa käyty vuoropuhelu ympäristö- tai sosiaali-sista kysymyksistä	Vuonna 2015 vuoropuhelua 73 yhtiön kanssa (17 % suoran listatun osake-salkun yhtiöistä)	Jatkaa aktiivista keskustelua ja vaikuttamista	Käymme aktiivista keskustelua sijoituskohteidemme ja varainhoitajiemme kanssa edistääksemme siirtymistä matalahiiliseen talouteen ja vähentääksemme sijoitustemme ilmatoriskejä.
Osakesijoitusten vertailu skenaarioon, jossa ilmaston lämpeneminen rajoitetaan korkeintaan kahteen asteen	Sähköyhtiöt ja fossiilisten polttoaineiden valmistajat linjassa kahden asteen skenaarion kanssa tarkastelujaksolla 2015–2020. Autoyhtiöt eivät.	Pitkän aikavälin tavoite, että kaikki sijoitukset linjassa kahden asteen skenaarion kanssa.	Tarkastelemme kehitystä osana kokonaisvaltaista riskienarviointia säännöllisesti. Analyysi on tällä hetkellä kattavaa kolmen toimialan osalta (sähkö, fossiiliset polttoaineet, autoteollisuus). Muiden osalta seuraamme aktiivisesti uusien analyysien tarjontaa.
Kiinteistösijoitusten kasvihuone-kaasupäästöt sekä energiatehokkuus	Kiinteistösijoitus-ten hiilijalanjälki v. 2015 oli 14,82 kgCO ₂ e/m ²	Hiilijalanjäljen pienentäminen 10 %:lla vuoden 2015 tasosta (20 %:lla vuoteen 2025 mennessä) 7 % energiansäästö vuoden 2014 tasosta (10,5 % energiansäästö vuoteen 2025 mennessä)	Käytämme geotermistä energiaa useissa kiinteistökohteissamme. Vuoden 2016 aikana otimme ensimmäisessä kohteessamme käyttöön aurinkoenergian ja selvitämme sen käyttöä myös muissa kohteissa. Liitymme kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen kaudelle 2017–2025. Energiatehokkuutta parannamme mm. investoimalla kehittyneisiin automaatio-, ilmanvaihto- ja valaistusjärjestelmiin sekä panostamalla järjestelmien tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Toteutamme kaikkien uudisrakennustemme osalta elinkaarenaikaisen hiilijalanjäljen selvityksen, minkä perusteella kehitämme suunnitteluratkaisujamme myös tuleviin kohteisiin.

Osa-alue	Lähtö-tilanne	Tavoite 2020	Toimenpiteet
Osake- ja yrityslainasijoitusten hiilijalanjälki	Suoran osakesalkun hiilijalanjälki suhteessa liikevaihtoon v.2016 oli 353,8 tCO ₂ e /EUR 1 milj. Yrityslainasalkun hiilijalanjälki v. 2016 oli 414,3 tCO ₂ e /EUR 1 milj.	Pitkän aikavälin tavoite vähentää sijoitusten hiilijalanjälkeä (Osakesalkun hiilijalanjälki pieneni vuodesta 2015 vuoteen 2016 jo 27 %)	Selvitämme vuosittain suorien listattujen osake- ja yrityslainasijoitustemme hiilijalanjaljen ja käytämme sitä riskienarviointiin yritysten ja toimialojen välillä.
Metsäsijoitusten määrä	Vuonna 2015 Ilmarisen metsäsijoitusten sitoma hiili eli positiivinen hiilijalanjälki oli 453 821 tCO ₂	Kasvattaa nykyisestä	Osana tuottavaa sijoitustoimintaa tavoitteenamme on mahdollisuuksien mukaan lisätä metsäsijoitustemme määrää ja siten samalla kasvattaa sijoitustemme positiivista vaikutusta ilmastoon.